

„Klaus udělal dobře, když Sorosovce vyhodil.“ Jourová ať raději nechte - její největší starostí ve vztahu k Maďarsku jsou svobodná média a svoboda slova obecně. Profesor o médiích a zahraničním vlivu v Maďarsku. Věci, které v Česku zatím nezazněly

- CZ24 News | 2. října 2021

EU: „Nechci to příliš protahovat, ale... pan Klaus udělal dobře, když je vyhodil,“ říká profesor Zoltán Kiszelly ke kauze vysoké školy CEU, která musela z Maďarska nedávno stáhnout velkou část svých aktivit. Někteří čtenáři si jistě vzpomenou, že tato škola, založená miliardářem Georgem Sorosem, působila v devadesátých letech v České republice, právě do chvíle, než Václav Klaus odmítl přistoupit na jisté požadavky. Profesor Kiszelly také otevírá téma Věry Jourové a přináší fascinující detaily o tom, jak je to v Maďarsku doopravdy se svobodou médií. Mnohým, co zaznělo, budete možná překvapeni.

Eurokomisařka Věra Jourová jednou prohlásila, že Maďarsko se vzdaluje evropským hodnotám. Jourová také kritizuje údajně chybějící svobodu médií a nedostatečnou úroveň demokracie v zemi. Co vy sám považujete za ony „evropské hodnoty“?

Samozřejmě jsou všechny zahrnuty v článku 2 Lisabonské smlouvy. Pokud se půjdete projít kousek odsud do ulice Nádor útca, najdete tam vysokou školu Central European University (*dále CEU, pozn. red.*). Měl byste si ji vyfotit, protože stále funguje. V té ulici také stojí nový dům, v něm, v nejvyšším patře, má luxusní byt pan Alex Soros (*syn George Sorose, pozn. red.*).

Ale pojďme zpět, všichni samozřejmě sdílíme ony hodnoty zmiňované v článku 2 Lisabonské smlouvy. Je ovšem zajímavé, jakým jazykem politici mluví - plurál v první osobě - „naše“ hodnoty. A dále tyto své hodnoty nevysvětlují, jeden by si myslel, že se odkazují na onen článek 2, ale víte, každý má nějaké hodnoty. Já se například domnívám, že my dva máme společné hodnoty, například ty křesťanské, oba jsme patrioti, oba jsme Evropané, oba jsme politicky konzervativní, někdy jsme liberálnější ve způsobu, jakým žijeme, ale to znamená, že pokud hovoříme o „našich“ hodnotách v plurálu první osoby, každý si pod tím může představit, co ho jen napadne.

Abych šel k věci, naše země, tedy Maďarsko, Česká republika a Polsko, jsou tři suverénní státy, které se nepřipojují k eurozóně. Vždy o ní hovořím jako o „zóně euro dluhu“. A oni chtějí, aby se tato „zóna euro dluhu“ přetavila v „zónu dluhu EU“. S novou generací nás také chtějí přidat do toho samého pytle, ve kterém už jsou například Slováci. Naši chorvatští přátelé tam chtějí vskočit sami.

Nemohou na nás tlačit skrze euro a s financováním společného dluhu. Jsme prosperující státy, máme své vlastní měny a svůj dluh si můžeme spravovat prostřednictvím vlastních centrálních bank. To je velmi důležité. Dále je podstatné vědět, že na konci této dekády budou země V4, s výjimkou Slovenska, čistými plátcí dovnitř EU. Až se to stane, naše vyjednávací pozice v rámci Unie posílí. Oni ale na tohle nechtějí čekat, a proto na nás vyvíjejí tlak skrze údajné nedodržování zásad právního státu, než pro ně bude příliš pozdě. To znamená, že nyní hledají nástroje, kterými na nás mohou setrvale tlačit. A další věc, oni také věří své vlastní propagandě. Jsou přesvědčeni, že jsme závislí na

jejich penězích, ale Maďarsko na nich ve skutečnosti není tak závislé jako například Polsko.

Maďarsko potřebuje evropské dotace pro infrastrukturu. Pro vlaky, dálnice, pro elektrickou energii. Ale premiér Viktor Orbán si na mezinárodních finančních trzích vypůjčil nejméně sedm miliard eur, tedy přesně tu sumu, kterou bychom obdrželi od EU. Polská závislost je větší, neboť oni od EU mají obdržet 56 miliard eur. Sedm miliard je sice také velká částka, ale zvládneme se bez těch peněz obejít.

Evropská unie se domnívá, že pokud nás dostane pod tlak pod záminkou nedodržování zásad právního státu, že se naše systémy (v *Maďarsku a v Polsku, pozn. red.*) zhroutí z důvodu nedostatku peněz. Pravda ale je, že i Poláci by se bez těch peněz dokázali obejít, ačkoli pro jejich ekonomiku by to představovalo zátěž. Dám vám příklad. Rusko je jaderná velmoc, ale má slabou ekonomiku. Jejich ekonomika je zhruba na úrovni Itálie, která není zase tak velká. Poláci se snaží ekonomicky dotáhnout na Rusy, protože pokud by se jim to podařilo, stanou se přitažlivější pro Ukrajince, Bělorusy a pracovní sílu dalších národností. Z tohoto důvodu se Poláci snaží navýšit svou ekonomickou sílu, a to i za pomoci evropských peněz. Chtějí posílit své schopnosti a nalákat pracovníky z méně rozvinutých sousedních států.

Pravděpodobně největší starostí Věry Jourové ve vztahu k Maďarsku jsou svobodná média a svoboda slova obecně. Jak je na tom Maďarsko se svobodou slova? Viděl jsem ono slavné video, kde Orbán přijde k trafice a nakoupí si několik opozičních tiskovin. Pro něj je tedy zjevně důležité, aby dokázal, že v této oblasti v Maďarsku skutečně panuje svoboda.

The press situation in Hungary is apparently so grave that there are at least a dozen papers available at every newsstand that are critical of Orbán's government. WATCH the PM as he talks to this newspaper vendor: pic.twitter.com/dhFnGre2Gk

— Zoltan Kovacs (@zoltanspox) [July 7, 2021](#)

Skutečně je tu svoboda. Lidé ve východní Evropě, na východ od Labe, jsou zvyklí číst mezi řádky. Někdy nevěříme ani pravdě. Lidé na Západě jsou zvyklí věřit tomu, co si přečtou. Z tohoto důvodu v Maďarsku neuspějete s propagandou, nikdo jí totiž nevěří. Pokud byste lidem řekli, jaká budou zítra čísla v loterii, nikdo by vám nevěřil (smích).

Za druhé tady máme mnoho opozičních deníků, nejsledovanější televizní show se zabývá pouze tím, co dělá opozice. Je tu RTL Klub, nejpopulárnější komerční televize (*která je dceřinou společností německé RTL, vlastněné skupinou Bertelsmann, pozn. red.*). A ti například každý den mluví o právech LGBT. Na internetu také najdete mnoho proopozičních webů, dokonce i pan Soros tu jeden má. Lidé ze správní rady jeho nadace jsou také ve správní radě této webové stránky, jmenuje se 444.hu. Je to taková maďarská nástěnka pana Sorose. Také je potřeba říct, že vládní média obecně nejsou tak sledovaná jako ta opoziční.

V našem tisku, zejména pak v tom liberálním, lze najít následující obrázek o Maďarsku: Sorosova univerzita CEU je vyhazována ze země, některé noviny a rádiové stanice musely skončit. Co z toho vyvozujete? Jak byste reagoval?

(Smích) Tak se na to podívejme. Pokud půjdete do oné ulice Nádor útca, můžete tam na vlastní oči vidět, že CEU se 600 studenty stále funguje (*skutečně tomu tak je, její budovy jsou i v sousední Október 6 útca, pozn. red.*). Říkáme o tom, že to je škola pro Sorosovu mládež. Vzdělává tam své

budoucí regionální komisaře, které rozsévá po střední Evropě. CEU musela přesunout jen ty studijní programy, které měly americkou akreditaci. Studijní programy, které jim v Maďarsku zůstaly, jsou ty, které posvětily maďarské úřady. Ty další, akreditované z Ameriky, byly přesunuty do Vídně.

Nechci to příliš protahovat, ale... pan Klaus udělal dobře, když je vyhodil (Václav Klaus v roce 1996 odmítl požadavky CEU, načež CEU sama Českou republiku opustila. [V nedávném rozhovoru pro Lidové noviny prezident Klaus řekl, že už tehdy považoval pana Sorose za velké nebezpečí pro mladou českou demokracii](#) a že jeho univerzita si kladla velké množství různých zvláštních požadavků na úlevy a privilegia, pozn. red.).

Představte si, že máte dvě univerzity. Jedna učí maďarsky a jmenuje se Central European University. Pak máte další, která učí v angličtině a shodou okolností se také jmenuje Central European University. Tedy máte jedno studium, ale dva diplomy – jeden maďarský, který nikoho nezajímá, a jeden americký, který je vysoce ceněn.

Oni byli pouze požádáni o to, ale jejich mateřská instituce měla sídlo v jejich domovině. Z padesáti univerzit toto nesplňovalo asi čtyřicet, a tak pan Soros řekl: „Ne, měli byste akceptovat to, že nepotřebujeme žádnou domácí instituci.“ Poté přišla americká univerzita Bard College a řekla: „My jsme jejich domovská instituce,“ a hostila je. Ale my jsme řekli ne, to tedy nejste, vy jste Bard College. Pošlu vám obrázek. Je na něm domek, ve kterém bylo oficiální sídlo té instituce.

Budova ve městečku Annandale-on-Hudson, ve které CEU sdílela prostory s Bard College

„Barringer house“ v kampusu Bard College v Annandale-on-Hudson byl označen jako budova CEU. „Toto byla jejich oficiální adresa,“ říká k výše uvedeným snímkům Zoltán Kiszelly. „Zřejmě jen nalepili logo CEU na již existující budovu,“ dodává. Maďarský zákon přitom vyžaduje fungující kampus a mateřskou instituci v domovské zemi. „Žádné z těchto řešení tak nemůže být vnímáno,“ upozorňuje Kiszelly

A jak je to tedy s těmi médii?

Svoboda slova zde funguje, můžete kritizovat, co se vám zamane. V parlamentu lídr opozice říká, že hned první den po volbách bude premiér Orbán umístěn do vazby a poté z něj udělají Viktorii Orbánovou.

Je zde přední kandidát Demokratické koalice (*největší opoziční strana v Maďarsku, pozn. red.*) na premiéra, připravující se na souboj s Viktorem Orbánem. Její jméno je Klára Dobrev (*manželka bývalého maďarského premiéra v letech 2004–2009 za Maďarskou socialistickou stranu, Ference Gyurcsányho, pozn. red.*). Pochází z komunistické rodiny, její děda se podílel na represích po maďarském povstání v roce 1956 a také byl ministrem průmyslu v komunistické vládě. Její otec, pan Petar Dobrev, byl údajně agentem KGB v Bulharsku. Klára Dobrev se narodila v Sofii a velmi těžila ze společenského a ekonomického vlivu své rodiny.

Samozřejmě že tu platí svoboda slova, máme mnoho organizací, které si mohou vyžádat třeba nějaké dokumenty z úřadů. Jdou s tím na soud a vláda jim je musí poskytnout. Oni je poté publikují, vytvářejí skandály. Nyní tu řešíme případ Fudan University (*Fudan University se sídlem v Šanghaji plánuje v Budapešti postavit kampus pro studenty v celkové hodnotě zhruba 1,5 miliardy dolarů, které by jako půjčku poskytla čínská vláda. Zelený levicový starosta Budapešti a jeden z možných uchazečů o post prezidenta v roce 2022, Gergely Karácsony, se proti tomuto projektu vehementně staví, pozn. red.*), o které si také vyžádali nějaké dokumenty a dostali je, takže to funguje. Později z této věci udělali kauzu: „Podívejte, to je čínská půjčka pro čínskou komunistickou univerzitu!“

Věra Jourová chce „financovat nezávislá média“, a to i v Maďarsku. Co by to reálně znamenalo?

(Smích) Prosím vás, už těch „nezávisle financovaných“ médií máme dost. Nejprve, před volbami 2014, jsme dostali maďarskou verzi Euronews, ten nezávislý hlas... když byl pan Salvini ministrem vnitra v Itálii, jedna z lodí s uprchlíky prolomila blokádu, chtěli pana Salviniho otestovat. A kdo na té lodi byl? Nezávislý žurnalista z Euronews!

Co takové Deutsche Welle?

Ano, Deutsche Welle, samozřejmě. Také je máme, mají na YouTube kanál v maďarštině (*jde o novinku, neboť kanál začal svůj provoz teprve letos, pozn. red.*). A víte, co vysílali mezi vůbec prvními videi? Dva homosexuální němečtí kněží, kteří rádi svou lásku projevovali na veřejnosti. Tedy drželi se za ruce a tak dále. Bylo to pro ně jako v nebi.

[Poté si pozvali opozičního starostu jedné městské čtvrti a historika kritického k vládě, který zpovídal pouze kritické občany. Jeden z nich řekl: „Jsem židovského původu a bojím se tady. Balím si kufr a chci odjet, protože mám strach a je to tu fašistické.“](#) Takto mluvil kvůli rekonstrukci Budínského hradu, kde bylo v meziválečné době i sídlo pana Horthyho, poblíž hradu je také německá ambasáda. Říkají, že to je „fašistický Disneyland“ (smích). Takže toto je zpravodajství Deutsche Welle.

Dále tu máme také Rádio Svobodná Evropa (*Obnovilo svůj maďarský provoz v roce 2020, údajně jako „odpověď na prudký pokles svobody médií v zemi“, pozn. red.*). Bylo znovu uvedeno do provozu i za pomoci maďarských novinářů, kteří dříve pracovali pro socialistickou vládu. Je to kompletně digitální provoz, ale představte si, opravdu nám věnují velkou péči. Byl tu jeden článek, který tvrdil: [„Číňané provádějí špionáž Evropy“, podle kterého je minimálně 350 Maďarů na jakémisi čínském seznamu](#) a my se obáváme o jejich bezpečnost. A já jsem se těchto lidí zeptal veřejně v televizním přenosu: „Přemýšlím, proč se Rádio Svobodná Evropa nestracuje stejnou měrou o ty Maďary, kteří jsou špehováni Američany?“

Takže jistě, rádi takových médií budeme mít ještě více (smích). A jsou placena z veřejných peněz! Deutsche Welle platí Němci, Euronews je financována Evropskou komisí, Rádio Svobodná Evropa platí granty z rozpočtu Kongresu USA, takže jde o peníze daňových poplatníků z cizích zemí, které jsou využívány k ovlivňování zdejších záležitostí. Tato média zde nemají valné renomé. Nevím, co dalšího by sem chtěla paní Jourová přivést, už jich tu máme hodně.

Co si Maďaři myslí o rozepři mezi eurokomisařkou Věrou Jourovou a premiérem Viktorom Orbánem?

Občas jsem se vyptával, ale samozřejmě příznivci vlády vám řeknou, že Věra Jourová je loutkou pana George Sorose, a podporovatelé opozice zase, že je bojovnicí za svobodu, takže to je 50 : 50.

Poslední otázka ohledně Věry Jourové. Jednou prohlásila, že Maďaři si nejsou schopni vytvořit nezávislý názor, mimo jiné kvůli nedostatku svobodných médií v zemi. Co o tom výroku soudíte?

(Smích) No, 66 procent Němců říká, že se bojí své názory ohledně migrace projevovat veřejně. V Maďarsku je toto číslo někde okolo 20 až 30 procent.

Pojďme hovořit také o maďarské politice. Parlamentní volby se budou konat v dubnu 2022. Všiml jsem si, že opoziční strany utvořily velkou koalici, víceméně jde o projekt „všichni proti FIDESZ“, snad s výjimkou recesistické Strany maďarského dvouocasého psa a krajně pravicového hnutí Naše vlast. Stánky této velké koalice jsou po celé Budapešti, sbírají tam

podpisy. Mohl byste našim čtenářům vysvětlit, o co jde?

Ano. Chtějí následovat polskou a izraelskou cestu. V Polsku měli pro eurovolby v roce 2019 také velkou koalici opozičních stran proti vládnoucí PiS, ale proti Kaczyńskému neuspěli. V Izraeli dokázali vyhrát. Vítězná koalice má nakonec více barev než duha, ale Netanjahua porazili. Takže toto je ten mistr.

Chtějí skončit ve velké vládní koalici. Je zde možná 20 procent voličů, rekrutujících se z krajní pravice, 25 procent liberálních voličů, a na druhé straně 45 procent lidí, kteří volí FIDESZ. V posledních třech parlamentních volbách platilo, že se opozice nespojila, což FIDESZ zajišťovalo věčnou vítěznou kartu. Ale pak si opozice uvědomila, že když těch 20 procent krajně pravicových voličů přidají na oněch 25 procent voličů liberálních, pak...

... Jobbik je těchto 20 procent z krajní pravice, je to tak?

Ano, Jobbik je těchto 20 procent.

Není to spíše tak, že Jobbik byl dříve krajně pravicový, ale nyní je... jiný?

(Smích) Ukážu vám, jak moc jiní a reformovaní jsou (vytahuje mobil a ukazuje mi obrázek Pétera Barnabáse Farkase, kandidáta Jobbiku, kterak pózuje se zdviženou pravicí ve Slezském muzeu v Katovicích před muzejní výstavou antisemitického graffiti, pozn. red.)

Ano, to je velmi „reformované“.

(Smích) Tento snímek je asi tři roky starý. Ten muž tvrdí, že už se změnil. Komunističtí politici, a dokonce i politici židovského původu nyní říkají: „OK, přijímáme to. Každý by měl dostat druhou šanci.“

Opravdu?

Ano. Bývalý předseda krajně pravicového Jobbiku (*Gábor Vona, pozn. red.*) se vydal do divadla Spinoza, které je intelektuálním centrem židovské komunity v Budapešti. Zpovídal ho tam jeden liberální novinář. A Vona řekl: „Byly tu nějaké nepřijatelné záležitosti, ale my jsme se změnili.“ A oni řekli, že jim věří, že jim dají „druhou šanci“, protože potřebují těch jejich 20 procent hlasů.

Ten politický boj v Maďarsku je, abych to shrnul do jedné věty... znáte pana Gyurcsányho?

Ano. Bývalý ministerský předseda za socialisty.

Ano. Chce tu zavést systém dvou stran, jaký známe například z USA. V roce 2006 se mu z pozice premiéra nepodařilo přeměnit Maďarskou socialistickou stranu ve vyzyvatele FIDESZ. Nyní představil svou vlastní stranu, Demokratickou koalici, která má podporu zhruba 15 procent voličů. Chce o hlasy oholit krajní pravici, liberály, zelené i další. Pořád se nevzdal plánu na vybudování rivala FIDESZ. Po volbách bude možná právě on vůdčí silou v opozici.

Takže jde o jeho pokus stát se opět premiérem?

Ne, jde tu o jeho ženu (*Klára Dobrev, o které se píše výše, pozn. red.*). On je totiž velmi neoblíbený kvůli úsporným opatřením, která zavedl v roce 2006. Pan Gyurcsány také, řečeno bruselským slovníkem, trpí na „ischias“ (*ischias je tím, na co se bývalý předseda EK Jean-Claude Juncker odvolával v tisku, když nebyl schopen přesvědčivě vysvětlit svou častou ztrátu schopnosti přímé chůze, kvůli které ho někteří podezírali z těžkého alkoholismu, pozn. red.*). Ale jeho facebookové komentáře po páté hodině odpoledne jsou často velmi kreativní a zábavné. Je to vtipný člověk, ale pouze tehdy, pokud si přejete, aby vaše země zkrachovala.

Abych to zkrátil, opozice nyní pořádá primárky. Můžete na jejich stanech vidět, že mají nejméně pět kandidátů na premiéra a každý člověk může přijít, registrovat se a volit jednoho z těchto pěti.

A poté vytvoří společnou kandidátku...

Ano. Vybírají kandidáty ve 106 jednotlivých okrscích, ale hádejte, kolik z těchto 106 si reálně můžete zvolit? Zhruba 40. Těch zbylých 70 si již strany mezi sebou předem dohodly v rámci předvolebního vyjednávání.

Takže voliči si ve skutečnosti vybírají jen malou část toho finálního „produktu“...

... ano.

A ti lidé, kteří jsou voleni přímo voliči, budou na vrchu té kandidátní listiny?

Vepředu bude oněch pět kandidátů na premiéra. V Maďarsku na hlasovacím lístku dostanete jen prvních pět jmen.

Takže voliči si v zásadě vyberou mezi těmi prvními pěti a zbytek je založen na různých předchozích dohodách...

Předchozích dohodách a průzkumech veřejného mínění, také na vašem podílu z těch 106 okrsků. Mají na to matematický vzorec, ale předpokládám, že největší kus tohoto krajíce si utrhne strana pana Gyurcsányho.

Takže když máte v jedné velké koalici centristy, zelené, socialisty, liberály a krajně pravicové politiky, jak to vlastně může fungovat?

Řekněme, že je spojuje touha dostat se k moci.

Jsou jednotní ve svém odporu vůči FIDESZ...

... ano, a vůči Orbánovi. Nehovoří spolu o detailech, protože se na žádných nedohodli. Například by chtěli navýšit daně, aby je udělali „spravedlivými“. Nyní máme v Maďarsku rovnou daň z příjmu 15

%. Oni říkají, že to není fér, že bohatí by měli platit víc.

Ta krajně pravicová strana Jobbik dokonce chtěla opustit NATO. Také máme zákony, které zakazují LGBT propagandu ve školách, a v této věci hlasoval Jobbik s FIDESZ. Ale řekli, že až se dostanou k moci, tyto zákony změní, aby homosexuálové nebyli perzekvováni... což nejsou. Chtěli se tak distancovat od svého vlastního hlasování (smích).

Vážně?

Politici... (smích).